

καρφί

καρφί, το, ουσ. [<μσν. καρφίν <μτγν. καρφίον, υποκορ. του αρχ. κάρφος], το καρφί. **1.** (στη γλώσσα της αργκό) ο προδότης, ο σπιούνος, ο καταδότης, ο χαφιάς της Ασφάλειας: «αν μάθω ποιος είναι το καρφί, να ξέρει πως θα 'χει κακά ξεμπερδέματα μαζί μου». (Λαϊκό τραγούδι: της ζήτησαν να γίνει του Τσάκαλου **καρφί**, μα κείνη λέει όχι με βροντερή φωνή). Συνών. καρφής / πρόκα (1) / πρόκας / σπιούνος (1) / χαφιάς (1). **2.** ο πούτσος, το πέος, ιδίως όταν βρίσκεται σε στύση. Στη βρισιά κάποιου γαμώ την αδερφή σου η στερεότυπη απάντηση ήταν: εγώ δεν έχω αδερφή, έχω όμως ένα καρφί, που γαμάει τη δικιά σου την αδερφή. **3.** χοντροκομμένος και προσβλητικός υπαινιγμός, προσβλητικό υπονοούμενο, καθώς και το άτομο που χρησιμοποιεί τέτοιον υπαινιγμό ή τέτοιο υπονοούμενο: «εμένα τα καρφιά δε μ' αρέσουν κι αν έχεις κάτι εναντίον μου, να μου το πεις στα ίσα || ο τάδε είναι το μεγαλύτερο καρφί της παρέας μας». Συνών. πρόκα (2). **4.** (στη γλώσσα των ναρκωτικών) το χασίσι: «μόλις πήρε το καρφί του, την έκανε για το γρένι του». **5.** (για βόλεϊ) δυνατή και σχεδόν κατακόρυφη βολή της μπάλας στην αντίπαλη περιοχή: «το αμυντικό μπλοκ των παιχτών μας εξουδετέρωσε το καρφί των αντιπάλων». Υποκορ. **καρφάκι** κ. **καρφούδι, το**. (Ακολουθούν 25 φρ.)·

- *βγάζει καρφί*, (για δρόμους) οδηγεί κατευθείαν, ίσια, χωρίς καμιά παρέκκλιση: «απ' το την πλατεία Βαρδαρίου η Εγνατία οδός βγάζει καρφί στο χώρο της Έκθεσης Θεσσαλονίκης»· βλ. και φρ. *πάει καρφί*·

- *για το καρφί χάνει το πέταλο*, λέγεται για άτομο, ιδίως φιλάργυρο, που για να μην υποβληθεί σε μια μικρή δαπάνη, παθαίνει αργότερα πολύ μεγαλύτερη ζημιά, οπότε αναγκάζεται να πληρώσει πολλά περισσότερα: «δεν επισκεύαζε τ' αυτοκίνητό του, όταν είχε μικροπροβλήματα, για να μη δώσει πέντε φράγκα. Αλλά έτσι είναι αυτός ο άνθρωπος, γιατί απ' την τσιγκουνιά του για το καρφί χάνει το πέταλο και τώρα τραβάει τα μαλλιά του, γιατί θέλει αλλαγμα η μηχανή». Συνών. *για το δέντρο χάνει το δάσος*·

- *γύφτικα καρφιά*, που είναι κοντά, τριγωνικά και με πυραμοειδές κεφάλι: «ό,τι καρφώνεται με γύφτικα καρφιά, αντέχει μια ζωή»·

- *δε μου καίγεται καρφί (καρφάκι) ή καρφί (καρφάκι) δε μου καίγεται*, δε με νοιάζει, δε με ενδιαφέρει διόλου, αδιαφορώ τελείως για κάποιον ή για κάτι: «δε μου καίγεται καρφί τι θα κάνεις || καρφάκι δε μου καίγεται για το αν μπορέσεις να τα βγάλεις πέρα με τη δουλειά σου || καρφί δε μου καίγεται που δεν έχω κι εγώ αυτοκίνητο». (Λαϊκό τραγούδι: πάντα στη ζωή σου να προσέχεις, για γυναίκα **μη σου καίγεται καρφί** κι αν με κάποια θα τα μπλέξεις, να σκεφτείς πώς θα ξεμπλέξεις μη σε στείλει καμιά μέρα φυλακή)·

- *είμαι καρφί στο μάτι (κάποιου)*, βλ. φρ. *μπαίνω καρφί στο μάτι (κάποιου)*·

- *είμαι στα καρφιά*, βλ. φρ. *κάθομαι στα καρφιά*·

- *έπεσε καρφί*, συντελέστηκε προδοσία: «από κάποιον έπεσε καρφί και τους μπαγλάρωσαν την ώρα που παραλάμβαναν τα λαθραία»·

- *έχει καρφιά η καρέκλα του*, δεν μπορεί να καθίσει για πολλή ώρα ήσυχος σε μια θέση, κινείται διαρκώς: «συνεχώς σηκώνεται και πηγαίνει πέρα δώθε, λες κι έχει καρφιά η καρέκλα του». Ίσως από την ικανότητα του φακίρη να κάθεται ή να ξαπλώνει γυμνός πάνω σε καρφιά, ικανότητα που δεν έχει ο περί ου ο λόγος. Συνών. *έχει αγκάθια ο κώλος του / έχει σκουλήκια ο κώλος του*·

- *έχει καρφιά ο κώλος του*, βλ. συνηθέστ. *έχει καρφιά η καρέκλα του*·

- *έχω ένα καρφί στην καρδιά*, νιώθω συνεχώς μια πίκρα, ένα ψυχικό πόνο για κάτι: «έχω ένα καρφί στην καρδιά, γιατί ο γιος μου απέτυχε στη ζωή του». (Λαϊκό τραγούδι: κι η θύμησή σου τη νύχτα αυτή **μες την καρδιά μου είναι καρφί**)·

- *κάθομαι στα καρφιά*, ανυπομονώ έντονα: «έμαθε πως έρχεται ο γιος του απ' το στρατό με άδεια και κάθεται στα καρφιά, μέχρι να τον συναντήσει». Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το *πάνω*·

- *καρφιά έχει η καρέκλα σου*; έκφραση απορίας ή δυσφορίας σε άτομο που δεν μπορεί να καθίσει για πολλή ώρα ήσυχο σε μια θέση, που κινείται διαρκώς: «τι έχεις και πας κάθε τόσο πέρα δώθε, ρε παιδάκι μου, καρφιά έχ' η καρέκλα σου;». Συνών. *αγκάθια έχει ο κώλος σου*; / *σκουλήκια έχει ο κώλος σου* (;).

- *καρφιά έχει η καρέκλα του*, βλ. φρ. *έχει καρφιά η καρέκλα του*.

- *καρφιά έχει ο κώλος σου*; βλ. συνηθέστ. *καρφιά έχ' η καρέκλα σου*(;).

- *καρφιά έχει ο κώλος του*, βλ. συνηθέστ. *καρφιά έχ' η καρέκλα του*.

- *κόβω καρφιά*, τουρτουρίζω από το κρύο, ιδίως από τον παγωμένο αέρα που με χτυπάει: «σε περίμενα μια ώρα στη γωνία κι έκοβα καρφιά».

- *μια στο καρφί και μια στο πέταλο*, κατηγορίες και παινέματα διαδοχικά ή λέγοντας άλλα τη μια φορά κι άλλα την άλλη για την επίτευξη κάποιου σκοπού: «και για να μην πάρει κανείς αέρα, ήταν συνέχεια μια στο καρφί και μια στο πέταλο».

- *μπαίνω καρφί στο μάτι (κάποιου)*, προκαλώ τη ζήλια του: «απ' τη μέρα που αγόρασα καινούριο αυτοκίνητο, μπαίνω καρφί στο μάτι καθενός». (Λαϊκό τραγούδι: *μα πεθάνεις, να πεθάνεις, να πεθάνεις με τα νάζια και τα κόλπα που μου κάνεις. Δεν πεθαίνω, δεν πεθαίνω, δεν πεθαίνω, και στο μάτι σου γυαλί - καρφί θα μπαίνω*). Από την επί του όρους ομιλία του Χριστού: *κάρφος ὀφθαλμῶν τοῦ ἀδελφοῦ σου*, όπου όμως γίνεται παρανόηση, γιατί κάρφος σημαίνει αχυράκι κι όχι καρφί. Συνών. *μπαίνω αγκάθι στο μάτι (κάποιου)* / *μπαίνω στο μάτι (κάποιου)*.

- *ούτε πόρτα χωρίς καρφί, ούτε σπίτι χωρίς πομπή*, βλ. λ. [σπίτι](#).

- *πάει καρφί*, (για πρόσωπα) πάει κατευθείαν: «μόλις του ζητάει κάτι η γυναίκα του, πάει καρφί και της το αγοράζει» βλ. και φρ. *βγάζει καρφί*.

- *πετώ καρφί ή πετώ καρφιά ή πετώ τα καρφιά μου*, **α.** κάνω ενοχλητικές παρατηρήσεις σε κάποιον, ιδίως μπροστά σε κόσμο, του απευθύνω προσβλητικούς υπαινιγμούς, προσβλητικά υπονοούμενα: «σου είπα χίλιες φορές πως δε θέλω να μου πετάς καρφιά μπροστά στον κόσμο». **β.** μιλώ με υπονοούμενα σε κάποιον, αλλά με τέτοιο τρόπο, ώστε να καταλάβει ακριβώς τι εννοώ για να εκνευριστεί ή για να ανησυχήσει: «μόλις κατάλαβε το καρφί που του πέταξε, κατέβασε το κεφάλι του κι έφυγε».

- *ρίχνω καρφί ή ρίχνω καρφιά ή ρίχνω τα καρφιά μου*, βλ. φρ. *πετώ καρφί*.

- *τα κάνω γυαλιά καρφιά*, βλ. λ. [γυαλί](#).

- *το τελευταίο καρφί στο φέρετρο*, λέγεται για ό,τι ολοκληρώνει μια καταστροφή, το τελειωτικό χτύπημα: «από καιρό δεν πήγαινε καλά η δουλειά του και η τελευταία απεργία των υπαλλήλων του ήταν γι' αυτόν το τελευταίο καρφί στο φέρετρο».

- *του φτωχού το εύρημα ή καρφί ή πέταλο*, βλ. λ. [φτωχός](#).